

שיחת מו"ר ראש הישיבה
הרה"ג יעקב שפירא שליט"א
פרשת מסעי
שנה עשירית ה'תשע"ט

חנייה היא גם מסע

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים" (במדבר לג, א). שואל בעל התניא בספר לקוטי תורה על פרשת מסעי. "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים", והרי לא כל המסעות מארץ מצרים? אם אדם נוסע לת"א ומשם ממשיך למירון ומשם ממשיך לגולן אז זה נחשב שהוא יצא מירושלים לכל המקומות האלו? מירושלים הוא יצא לת"א, מת"א הוא יצא למירון וממירון הוא יצא לרמת הגולן. זה נקרא שהוא יצא אח"כ מירושלים? לא. אם מדברים על כל המסעות, אז רק המסע הראשון היה מיציאת מצרים. כתוב שנסעו וחנו ושוב נסעו ושוב חנו, אז כל חנייה לכאורה מבטלת את המסע הקודם.

רש"י כותב בסוף חומש שמות. "לכל מסעיהם", אומר רש"י, גם החנייה נקראת מסע. "לפי שממקום החנייה חזרו ונסעו לכך נקראו כולן מסעות". רש"י אומר, אל תחשוב שהמסע זה רק אדם שנסע לראות נופים אז ההליכה שלו זה המסע. אבל ההפסקה שהוא ישן בלילה בין מסע למסע, זה לא חלק מהמסע, זה חנייה. אומר רש"י, לא, גם החנייה נקראת מסע. אז כשהתורה מספרת את כל המסעות, היא כוללת בתוך המסע גם את המסע וגם את החנייה. סימן שגם חנייה נקראת מסע. מה המשמעות? זה לא רק שאלה תיאורטית, זה יכול להיות גם הלכה למעשה. הולכי דרכים בסוכות לצורך מצווה לא חייבים בסוכה. מה הדין כשחונים בלילה? זה תלוי בדיון האם גם החנייה בלילה זה חלק מה"הולכי דרכים", או שלא? יש בראשונים במסכת סוכה דיון על הנושא הזה.

מוכרחים לומר לכאורה שיציאת מצרים לא הייתה רק כדי לצאת ממצרים, היא הייתה כדי להגיע לארץ ישראל. והרמב"ן בהקדמה לספר שמות שיציאת מצרים לא נשלמה עד שהגיעו למעלת אבותם. מעלת אבותם לא רק בקבלת התורה אלא שנכנסו לארץ ישראל. מוסיף הרמב"ן במקום אחר בהקדמה לספר דברים, "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר" ה' צוה אותנו בתורה כך וכך הלכות. כותב שם הרמב"ן, בגלל שזה היה אחרי ארבעים שנות נדודים במדבר של דור יוצאי מצרים שלא זכו להיכנס לארץ ישראל, אז הדור החדש שנכנס

לארץ ישראל צריך לקבל את התורה מחדש כביכול ומיד לבוא אל הארץ. מפני שהמקום האמתי לקיום המצוות זה ארץ ישראל. אז כשמשה רבינו מדבר לפני הדור החדש שנכנס לארץ ישראל הוא צריך לחזור על כל המעמד של הר סיני ולומר להם, תדעו, התורה נתנה כדי שמיד יקיימו אותה, ואתם נכנסים לארץ ישראל. אתם יכולים מיד לקיים אותה.

הרמב"ן מוסיף עוד שלכן בתחילת ספר דברים משה גם אמר להם על זה שצריכים להבדיל ערי מקלט. מה שאפשר לעשות מיד, לעשות מיד. אז אם יציאת מצרים זה תהליך מתמשך, אז יוצא שיציאת מצרים לא נגמרת עד שמגיעים לקיום התורה בארץ ישראל. זה מה שאומר לנו הפסוק "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים". אל תחשוב שיציאת מצרים זה שברגע שגמרת ישיבה תיכונית או ישיבה אחרת וכבר הגעת למקום אחר אז אנחנו גמרנו את התפקיד שלנו. זה לא נכון. כל עלייה במדרגה זה יציאה יותר גדולה מארץ מצרים.

רבי פנחס בן יאיר אומר שתורה מביאה לידי זהירות וזהירות לידי זריזות וכו', אומר המהרש"א במסכת ע"ז (כ:), למה זה נקרא **סולמו** של רבי פנחס בן יאיר? מפני שזה כמו סולם, כל שלב זה עלייה יותר גדולה עד שמגיעים למידת החסידות. וכך גם המסילת ישרים פותח את הספר "יסוד החסידות ושורש העבודה וכו' שיתברר לאדם מה חובתו בעולמו", החסידות היא במידות העליונות שבסוף הסדר של רבי פנחס בן יאיר. ובא המסילת ישרים וכבר בתחילת הספר, בהקדמה, הוא מיד מתחיל לדבר איתנו על יסוד החסידות. דהיינו, כדי להגיע לחסידות אז מהרגע הראשון תחשוב לאיפה אתה צריך להגיע. יציאת מצרים, ממצרי מצרים, זה לא דבר שנגמר ברגע שיצאנו ממצרים. התכלית היא תורה וארץ ישראל. לכן הפסוק מדויק, מדברים פה על כל המסעות אשר יצאו מארץ מצרים. מפני שכל הליכה וכל חנייה וכל מקום עם הניסיון שלו וכל עלייה נוספת זה לא סתם עלייה, זה הכל המשכיות אחת. וזה המימוש הכי גדול של יציאה מארץ מצרים. המשמעות זה לא רק לצאת למנוחה. וזה מה שאומר רש"י בסוף פרשת פקודי שגם החנייה נקראת מסע.

יש סיפור שהיה פעם אחד שרצה לעלות להר הגבוה בעולם, הוא טיפס וטיפס וכשהוא הגיע למעלה הוא מצא שם ילד קטן. הוא מאוד התפלל, לי לקח כ"כ הרבה כוח וזמן לעלות, איך אתה ילד קטן טיפסת לכאן? אמר לו הילד, אני נולדתי כאן.

המעלה של מי יותר גדולה? "אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה" הכוונה היא, האדם צריך להעריך את ההליכה שלו. במדרש כתוב שהקב"ה אמר לאברהם אבינו "לך לך אל הארץ אשר אראך" (בראשית י"ב, א) לתת לו שכר על כל פסיעה ופסיעה. מה הביאור פה? אנחנו היינו אומרים שכל ההליכה לארץ ישראל זה רק הכשר מצווה, המצווה עצמה זה להיות בארץ. על זה אומר הקב"ה, לא. על עצם ההליכה יש לך שכר על כל פסיעה ופסיעה. מפני שכל שלב, כל התקדמות, זה יציאה מארץ מצרים. כל דבר יש לו ערך בפני עצמו עד שמגיעים לגבוה ביותר. אומר הרב (עין איה ברכות ו' נ"ט), על זה נאמר שזה גנאי לת"ח שמפסיע פסיעה גסה. הוא רוצה שתהיה לו איזה תעודה. לא מעניין אותו מה שש בדרך, העיקר להגיע לשם. הוא לא יודע להעריך את כל הלימוד שהוא עושה עד מתי שהוא מגיע. על זה יש את האזהרה בחז"ל, לא לפסוע פסיעה גסה. תדע להעריך כל חלק וחלק, כל פסיעה. כמו שהקב"ה נתן לאברהם אבינו שכר על פסיעה. לכן אומר רש"י בסוף פרשת פקודי, גם ההליכה נקרא מסע, זה נקרא לנו פשוט. גם החנייה נקראת מסע. כמו שהבאתי מהרב (עולת ראייה חלק א' עמוד מ"ב) כשאדם עוצר ומפנים וקולט, כמו קדושת שבת, המנוחה של השבת זה נותן לו את הכוח לכל מה שיבוא אחריו. שניהם שווים בערך. "ויסעו ויחנו על פי ה'". זה אמנם כבר כתוב בפרשת בהעלותך, "על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו". ועל זה אומר הנביא ירמיהו (ב, ב) "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", עם ישראל התלונן במדבר על כל מיני דברים, אבל על עצם העובדה שהלכו במדבר לא התלוננו. למה? על פי ה' יסעו על פי ה' יחנו.

אומר השפ"א גם בפרשה שלנו וגם בשפ"א לחנוכה. היו הרבה טרדות בזמן המסעות והמחנות. והתורה משווה ביניהם. אומר השפ"א, מה שאנחנו לומדים מהמחנה זה שאין הבדל בין הנוכחות של הקב"ה אצלנו בזמן החנייה לבין "על פי ה' יסעו". אותו אנכי שכתוב בתורה "אנכי ה' אלוקיך", זה היה בזמן שהקב"ה פתח לנו שבעה רקיעים לקבל את התורה, זה אותו אנכי של "אנכי אסתר אסתיר פני", וזה גם אותו אנכי של "אנכי אנכי הוא מנחמכם". אין הבדל מצד הקב"ה בזמן שהוא איתנו בגלוי לזמן שהוא מסתיר פניו וממליא גם לזמן של אנכי אנכי, פעמיים, הוא מנחמכם. אומר השפ"א, זה מה שנלמד מהמחנות. כל אדם בחיים עובר מסעות ומחנות, ואני לא מדבר על מחנות פוליטיים, בכל דבר צריך לדעת מתי לעשות את זה ומתי לא. זה לא דבר שצריך להיות בתוך הישיבה.

כל אדם עובר מסעות במשך החיים. הרבה פעמים דברנו על זה, מחסומים שבאים לאדם זה הכי טבעי. המהר"ל מפראג כותב למה יש

כתוב בהקדמה לקונטרס הספקות בשם החכם מוסקטו, שכמו שכאדם יוצא לטייל, אז אין ספק שכשהוא חוזר מהטיול ואין לו למי לספר את החוויות שעברו עליו, חסר לו חצי מההנאה של הטיול. אז הוא כותב שאותו הדבר בתורה. אם אדם מחדש משהו בתורה ואין לו למי לומר את זה, זה לא מספיק. המסע הוא לא רק בעצם ההליכה, יש גם שלב אחרי המסע שנקרא חנייה. מה שיש בחנייה זה לא רק מנוחה ממה שעבר עלינו עד עכשיו, אלא זה כמו המנוחה של שבת. המנוחה של שבת היא לא רק לנוח מהעמל שהיה בשבוע לפני, אלא החנייה של שבת היא כדי לאגור כוחות לשבוע אחר"כ. יום שכולו שבת, הוא מקרין על כל ימי השבוע. לכן מי שלא אמר הבדלה במוצאי שבת יש לו תשלומין עד ליום שלישי.

כותב הרב בסידור עולת ראייה, (חלק א' עמוד מ"ב). חנייה זה גם מקום ההפנמה של האדם. האדם יוצר והאדם פועל, אבל הוא צריך מנוחה לא רק מהעמל הפיזי. הוא צריך שהדברים החיוביים שהוא עשה יהפכו לחלק ממנו, לבשר מבשרו. "השנייה היא הבסיסיות של ההעמדה, לשמר את התוכן שלא יהורס. כי שמירת התוכן מקיימת את תשוקת ההתעלות ונותנת מנוחה לשיג עליה". אדם עם הרבה התלהבות בסופו של דבר לא יודעים לאיפה זה יגיע. אבל אם באמצע הוא מפנים את כל מה שעובר עליו אז זה יתן לו כוחות יותר גדולים להמשיך את ההתעלות שלו.

לכו בנים שמעו לי

בתפילת שבת אנחנו אומרים "לכו בנים שמעו לי", למה לכו בנים? כותב הרב, "ההתעלות התדירה במעלות הקודש, הרצון הקבוע להליכה מתמידה בדרך הקדושה והטהרה, היא מכשירה את הדור הצעיר להקשבה פנימית, להבעה היוצאת מאת הרועים הגדולים העומדים לישראל בכל דור ודור. אם חסר הרצון להתעלות, מוכרח גם כח השמיעה להיות מתחלש, והדברים הנשמעים מפיו של מדרוך, העומד במעלות נפשו הרבה יותר גבוה מהמעלה של הצעירות, הצריכה לקבל את השפעתו, הם נשמעים רק על-פי האופי של ציורם של הבנים, ואם כן לא להאב הגדול הם שומעים, אלא לעצמם ולרגשי לבם. אבל ע"י ההליכה התמידית חוש ההקשבה הפנימית מתפתח ואז באה השמיעה האמתית, השמיעה למוסר האב, לקול הרועה הנאמן. לכו בנים שמעו לי, יראת ד' אלמדכם". אם תהיה התעלות מתמדת אז תהיה שמיעה ואז יראת ה' אלמדכם.

הגמרא אומרת, גנאי לת"ח שיפסע פסיעה גסה. אז אומר הרב ככה, יש אנשים שחושבים שאם אני צריך להגיע למקום מסוים, אז כל ההיכר תמצי להגיע לאותו מקום הוא לא כלום, והם לא יודעים להעריך שעצם ההליכה עד שהאדם מגיע זו לא דרגה פחותה מהדרגה שאליה האדם הגיע כשהוא הגיע לפסגת ההר.

ישעיהו אמר "ירהבו הנער בזקן". אז מה הפשט, נפלה לא תוסיף, קום בתולת ישראל? הפשט הפסוק הוא, נפלה לא תוסיף קום, לא תהיה תקומה. אומר הגר"א, ברגע שיש נפילה שלא יכול להיות נפילה יותר גדולה ממנה, אז מאותו רגע מתחילה הצמיחה. אין כבר יותר לאיפה ליפול. זה מה שאמר הנביא, אם יגיעו לזמן של "ירהבו הנער בזקן", אז על זה נאמר הפסוק "נפלה לא תוסיף" א"א ליפול יותר, מאותו רגע "קום בתולת ישראל".

אחד מגדולי חוזרי התשובה בארץ נשאל פעם איך אתה אחרי שהגעת לכזה מקום נמוך חזרת בתשובה, מה קרה לך? הוא אמר תשובה מאוד תמימה, לא היה לי יותר לאיפה ליפול. איפה שרק היה אפשר ליפול כבר נפלתי. נפלה נפילה כזאת, אז כבר "קום בתולת ישראל". זה מה שאמר רבי עקיבא לחבריו. זה גופא מה שהוא אמר להם, אתם יודעים למה אני צוחק, בגלל אותה סיבה שבגללה אתם בוכים. אתם בוכים בגלל שיש שועלים בהר הבית, אין נפילה יותר גדולה מזאת. כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו.

גדולה דעה שכל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו. כל החיסרון כשאין מקדש זה שאין דעת. מה זה דעת? הגמרא בנדרים אומרת, אם אין דעת הבדלה מנין? מה שאומרים את ההבדלה בחון הדעת במוצאי שבת. אמת המידה זה לדעת ולהבחין בין שקר לאמת, כל מיני זיופים שיש בעולם. על זה אומרת הגמרא שהחורבן בא מחוסר דעת, לא ידעו להבחין, הכל היה נראה טבעי ונורמלי. על כל היה תירוץ, על כל דבר היה הסבר. עושים ככה, כדאי ככה. זה גופא חורבן המקדש, מבלי דעת. מי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו. זה דבר שאחד מקביל לשני. על זה אמר רבי עקיבא, אם הגענו למצב ששועלים הולכים בהר הבית, לכן אני צוחק. למה? רבי עקיבא לא היה צריך לאמת את הנבואה הטובה שתהיה. רבי עקיבא לא חשוד שחלילה עד עכשיו הוא לא האמין שהנבואה תתקיים. רבי עקיבא אמר להם, עד עכשיו הייתי בגדר של מאמין שהנבואה תתקיים. אבל מעכשיו אני כבר רואה את זה במוחשיות מול העיניים. אם הגענו למצב כזה אז מפה תתחיל הישועה. "מתוך צרה המציאים פדות ורווחה", לא הכוונה שבגלל שעכשיו הגיעו לצרה אז תמציא להם. אלא לפעמים מזה עצמו מתחיל כבר הזריעה הראשונה של הצמיחה. אמרתי לכם פעם "מאין יבוא עזרי", זה בסימן קריאה. מהאין מהנעלם, מהמקום שאתה לא מצפה, פתאום משם הקב"ה שולח עזרי. [לבחורים יותר מבוגרים מכך אני מוסיף עוד משפט ואומר להם "זכה עזר, לא זכה כנגדו", מהאין, מהנעלם, ממקום שאתה לא מצפה, משם הקב"ה ישלח את מה שהוא צריך לשלוח].

דין של תפילת הדרך, ומתי התפילה הזאת? כשאדם יוצא מן הסדר כלשונו של המהר"ל. הוא יוצא מיישובו של העולם. הוא מגיע לתקופה של בין הזמנים. לכולנו יש מחסומים, והמחסומים תמיד נועדו לא כדי לעצור תהליכים אלא כדי לאגור כוח ולדלג עליהם. בלי המחסום אז האדם ממשיך בשגרה. אבל כשהוא מגיע למשהו אז הוא צריך לאגור כוח כדי לקפוץ מעליו.

אומר הרב נחמן בספר ליקוטי מוהר"ן, יש אנשים שלפעמים מרגישים שכביכול הקב"ה לא איתם. הם כ"כ רוצים ומבקשים אבל יש תמיד חסרונות מצד האדם. לפעמים הוא מתרגם את זה שהקב"ה לא אוהב אותי, הוא לא שומע אותי, אומר הרב נחמן, אם האדם היה מאמין במחשבה אז הוא היה יודע שבגלל שהקב"ה כ"כ רוצה אותו וכ"כ סומך עליו ונותן לו כ"כ הרבה כוחות, אז הוא רוצה שהוא יוציא מן הכוח אל הפועל יותר ממה שהוא הוציא עד היום. מפני שאם הוא היה נותן לו מיד את מה שהוא מבקש אז האדם כבר הגיע לרווייה מסוימת והוא לא היה מתאמץ יותר. דווקא אצל מי שהוא גדול הקב"ה מבקש ממנו יותר, אז ההרגשה שכאילו הקב"ה לא שומע אותי זה לא נכון. הוא רוצה שתדע שיש לך יכולות גדולות יותר ממה שאתה חושב שיש לך. זה לא שהקב"ה חלילה מסתכל עלינו בעין רעה אלא בדיוק להפך. גם בדברים שלמראית עין זה נראה לנו לא טוב, ויש דברים בעולם שהם מציקים וא"א להתעלם מזה, א"א לטייח. אבל צריך לדעת איך לנצל את זה למשהו אחר.

מתוך הנפילה מגיעה התקומה

רבי עקיבא היה מהלך על גבי מעלת הר הבית. הוא ראה שועלים מתהלכים בהר הבית. חבריו בכו והוא צחק. אמרו לו רבי עקיבא למה אתה צוחק? ענה להם רבי עקיבא ולמה אתם בוכים? איזה מין דו שיח זה? הגמרא בברכות אומרת (ד): שאין את האות נ' בפרק אשרי יושבי ביתך מפני שהאות נ' מזכירה את הפסוק "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל". אומרת הגמרא שם במערבא מתרצי לה הכי, הפירוש בפסוק הוא כך "נפלה לא תוסיף", דהיינו אל תוסיף יותר ליפול "קום בתולת ישראל". שואל הגר"א שם בפרושו על מסכת ברכות, זה הפך הפשט של הפסוק? הרי הפסוק הזה נאמר בתוכחה של הנביא ישעיהו (ג, ה) "ירהבו הנער בזקן". ישעיהו קילל כביכול את ישראל והוא המשיך עד שהוא הגיע לנבואה של "ירהבו הנער בזקן". מה זה ירהבו הנער בזקן? נדמה לנו שהיום אנחנו יודעים מה זה. כל אחד מנסה לסתום את הפה לרבנים, אם אתה לא תומך בי ולא אומר כמוני אל תפתח את הפה. זה עדיין לא. יש סיפור על רע"א ובעל נתיבות המשפט, הם היו חברים, הם הלכו בדרך ועברו ליד ספסל שישבו עליו צעירים, והצעירים לא פינו את הספסל. אז בעל נתיבות המשפט אמר לרע"א, זה חוצפא יסגא. אמר לו רע"א, אתה טועה. חוצפא יסגא זה כשאני ואתה נשב על הספסל והצעירים שיעברו לפנינו יראו שאנחנו לא קמים להם, אז הם יגידו חוצפא יסגא.

כל הפורש ממך כפורש מן החיים

כתוב בהמשך הפרשה את פרשת רוצח בשגגה. והתורה בספר דברים אומרת ש"כי ירחיב ה' את גבולך ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה". אם הקב"ה ירחיב את גבולנו בארץ ישראל זאת אומרת שיש לנו עוד זכויות, אז אנחנו צריכים לקלוט עוד רוצחים? הפשט הוא שהמזיד יהפוך לשוגג כשהקב"ה ירחיב את גבולנו. לכן צריך ערי מקלט, בגלל שזה רק לשוגג ולא למזיד. מה הדין של ערי מקלט? תלמיד שגלה, מגלין רבו עמו. למה? כתוב בתורה "ונס אל אחת הערים האלו וחיי", ודורשת הגמרא במכות (י.) עבד ליה חיותא, וזה רבו. בגמרא בקידושין (סו:) כתוב שרבי טרפון אמר לרבי עקיבא, כל הפורש ממך כפורש מן החיים. רבי עקיבא הוא זה אמר שעם ישראל לגבי התורה הם כדגים במים. כמו שדגים לא יכולים בלי מים, כך ישראל ביחס לתורה. אדם נצרך בגשמיות, לא צריך לתת לו וילה. בעיר מקלט עצמה בונים דורין נורמליים, בינוניים. אבל כשהוא מגיע לעיר מקלט וצריך לדאוג לו לרוחניות, פה אנחנו נהיים לארגונים. לא מספיק שנשלח לו איזה מלמד, צריך שהרב שלו יהיה איתו. אז אם הוא היה להבדיל תלמיד של הרב חיים מברסק, אז הרב חיים גולה. עבד ליה חיותא. ואם ניתן לו משהו פחות מזה, ואם ניתן לו משהו שיביא לו הקלטות, זה לא טוב? אתם יודעים שהעולם אומר שאלה שמסתפקים בשיעור מוקלט, על זה הגמרא בשבת אומרת "קלוטה כמי שלא הונחה דמיא". הקלטה זה הקלטה עם כל הכבוד, צילום זה צילום, זה לא אותו דבר. הגמרא אומרת, עבד ליה חיותא. תן לו משהו אחר שילמד אותו, העיקר שילמד בהתמדה. יש אנשים שלמדו בכלא וחברו ספרים. אומר הרמב"ם (הלכות רוצח ושמירת נפש פ"ז ה"א) "חיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובין". בגשמיות מספיק שתהיה דירה בינונית, זה כבר "וחיי", אבל דרגה אחת פחות בלימוד תורה, כמיתה חשובין.

עם ישראל בתורה הם כדגים במים

אומרת המשנה (עוקצין פ"ג מ"ח) "דגים מאימתי מקבלין טומאה, בית שמאי אומרים, משיצודו. ובית הלל אומרים, משימותו. רבי עקיבא אומר, אם יכולין לחיות". מה הפשט ברבי עקיבא שאם יחזירום למים יחיו, אינן מטמאין. אבל אם אין יכולים לחיות כשמחזירן למים, אע"פ שעדיין לא מתו, מקבלים טומאה. רבי עקיבא לשיטתו שעם ישראל עם התורה זה כמו דגים במים. דהיינו, אף פעם אל תתיימש אם אחרי שהוצאת אותו מהמים אז תחזיר אותו הוא ימשיך לשחות, אז הוא לא מקבל טומאה. אם גם הוא מחוץ למים, אסור להתיימש ממי שהוא מחוץ למים. מתי

רגע הייאוש? מצב שבו גם אם תחזיר אותו למים, הוא כבר מת. אומר רבי עקיבא, היחס שלנו לתורה כמו דגים במים, רבי עקיבא לשיטתו במסכת עוקצין. כל עוד שהוא יכול לחזור להיות מחובר למים. על זה אומרת לנו הפרשה, עבד ליה חיותא. אל תסתפק רק במסעות. צריך גם את החנייה שגם היא נקראת מסע. שהחנייה תהפוך את האדם שכל מה שעבר עליו זה יהיה חלק ממנו. עבד ליה חיותא. כמו שהבאתי מהקדמה של קונטרס הספקות. אדם צריך גם לחוות את זה בתורה כזאת שגם יהיה לו למי לספר אותה. דבר שאדם אוהב הוא לא משאיר את זה אצלו. הבאתי לכם את דברי הרמב"ם בספר המצוות, מהי אמת המידה של אהבת ה'? כשזה כ"כ חי אצל האדם אז הוא לא יכול להתאפק והוא מוכרח להאחיב את שם ה' על אחרים. זה המצווה אבל זה גם הסימן לאהבת ה'. אדם שיש לו שוקולד והוא אוכל את כל החפיסה, הוא אוהב את עצמו. אבל אם הוא נותן גם לאחרים, סימן שהוא יודע להעריך את מה שיש לו. וזה מה שאומרת התורה. אדם בא ללמוד תורה, שיהיה שם שמיים מתאהב על ידך. כל פסיעה, כמו שאברהם אבינו קיבל שכר על כל פסיעה. כל מעלה בסולם של רבי פנחס בן יאיר. ת"ח לא יפסיע פסיעה גסה שלא יחשוב שזה רק כדי להגיע למטרה מסוימת. כל הליכה בדרך על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו אז אין ספק שהדברים האלה נהפכים לנכסי צאן ברזל אצל כל אחד.

"יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים". אני בטוח שאין פה אחד שכמו שהוא נכנס ככה הוא נראה היום, תמיד יותר. עברתם חניות, עברתם מסעות, תעברו עוד בעזרת ה'. הקב"ה יתן לכם הרבה יכולות, הרבה כוחות, ועיקר העיקרים שזה יהיה אצלכם עבד ליה חיותא, אל תלכו לעיר מקלט. אל תגרמו לרבנים שלכם לגלות, אפשר להיות תלמיד גם בלי ללכת לגלות עם הרב. והעיקר זה להאחיב שם שמיים. תדעו לכם שיש הרבה בני נוער בגיל שנה פחות מכם, שהם עדיין לא יודעים מה הם עושים בשנה הבאה. אסור לנו להשתמש מאחריות, אחד כזה משנה את הכל. את עצמו, את הבית, את הסביבה, את המשפחה, ותאמינו לי שאני יודע טוב מאוד על מה אני מדבר. ואל תתביישו. בין הזמנים זה זמן שמיועד להתבוננות, כמו שהגמרא אומרת שנתנו הפסקות למשה רבינו להתבונן בין פרשה לפרשה. לפעמים אדם לא יודע להעריך מילה טובה שהוא אומר למישהו. אחד שבא ללמוד ובפרט פה בישיבה ואין צל צלו של ספק שזה לא רק טופח, אלא גם טופח על מנת להטפח, בעזרת ה'. שבת שלום!